

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija za Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna šte. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Spoznovalec Ledohovski.

Dve leti je že, kar je zadela Poznansko in Gnezdensko grozna nesreča; 3. svečana 1874 ob treh zjutraj, ob uri, ko tatje skrivajo zločinstva pod nočni plašč, so pridrli briči Bismarkovi v nadškofovsko palačo v Poznani, in trenotek potem so odvedli hrabrega vojaka za pravo cerkve in Poljske, nadškofa Ledohovskega v vojaškem sprevedu v ječo ostrovske. Kolika žalost, koliko pomilovanje se je razlilo po vsej pokrajini, ko se je za rana izvedela takova žalostna novica!

Sedaj pa se veseli zopet zemlja poznanska, ker zidine ostrovske so izdale svojo žrtev, veseli se in raduj, zakaj tvoj škof pride k tebi, ne krije ga sicer kakor pred letmi zunanji lesk in blišč, ne obseva ga solnce kraljevske milosti, kakor nekdanj, trnjeva krona ga venča, krona izpoznavalca Kristusovega; njegove zasluge za človeštvo ne izginejo, zgodovina ga vzporedi Klemenu Avgustu, kolonjskemu nadškofu, ki je priboril s svojo sužnostjo cerkvi prostost, vzporedi ga Jožefu Görresu, ki je s svojim delovanjem toliko pripomogel, da se je krščanski duh tako okrepil v srci nemškega naroda.

Poglejmo sedaj nekoliko, kako ulogo je imel v „kulturnem boji“ primas poljski in nadškof poznansko-gnezdenski. Da so Bismarkovi tako poparjeni in sami želé, da bi mir nastal, to je zasluga nevstrašenega škofa — Slovana. Bismark, od nekdanj zvita buča, je najprej pomeril na Ledohovskega, češ, njega dobodem, potem ne bo sile, Ledohovski je bil jako priljubljena oseba na dvoru, znano je, da je bil leta 1866 na posebno željo pruske vlade imenovan za gnezdenskega škofa in tedanji kultus-

minister je naznanil njegovo potrditev kralju rekoč, da je božja previdnost naklonila osiroteli stolici nadškofovski moža, ki je vreden te visoke službe; opirajoč se na to je za trdno upal kancler, da se nadškof prav z veseljem poprime „modus-a vivendi“, boje se zameriti vladi, ter zatisne jedno oko, naj bi nastal sv. cerkvi počasi iz tega tudi kak „modus moriendi“. Posebno pa se je zanašal Bismark na to, da je Ledohovski Slovan, Poljak. O Slovanih pa se je tu in tam čulo pri Nemcih, da je njihovo katoličanstvo sumljivo, ne tako „čisto“, kakor katoličanstvo Nemcev samih, ki se ponasajo s tolikimi zaslugami za sv. cerkev.

Toda tu in tam se je prav lepo uštel Bismark in vsi, kateri koli so zidali svoje nade na Ledohovskega in njegovo nestalnost in popustljivost. Ravno ta „dvorni“ škof in ta „Slovan“ se je skazal kot vzornega, nepremakljivega možaka, kot pravega spoznavalca, čegar izgled naj tudi druge budi. Ledohovski se ni izogibal boju, sprejel je boj in dobojeval ga je, radovoljno trpeč v ječi. Lahko bi bil pobegnil iz dijeceze, kakor je to učinila večina nemških škofov, toda tega ni hotel storiti kardinal-prima poljski na noben način, da, on sam je prigo-varjal škofu Janiševskemu, da se je vrnil s tujega — v ječo. Kdo je tu vznešenejši? — Ta, ki se umika „kazni“, ali oni, ki jo potrpežljivo sprejme, in nikogar se ne boječ daje spričevanje resnici in pravici? Koga se bolj bojé neprijatelji? Odgovoril je na to sam Bismark rekši, da se škofa le takrat boji, kedar je v ječi, ali berači med ljudmi.

Sam Pij IX. je pripoznal te zasluge Ledohovskega, saj je ravno njega in nikogar drugega izmed mnogih starših škofov nemških

imenoval kardinala sv. rimske cerkve. S tem je sv. Oče odvzel Slovanstvu domneli madež ter sapo zaprl vsim onim Nemcem, ki nam neprenehoma oporekajo, da nimamo pravega krščanskega duha, da nimamo nikacih zaslug za katoličanstvo. Slovanstvo je oni rešitelj, ki je pred 150 leti odgnal Turka izpred Dunaja, Slovanstvo je potrl pred 60 leti Napoleona, zagrizenega sovražnika nemštva, in kedo je izpodkopal Bismarku tla? Slovan Ledohovski, on je vodja „v kulturnem boji“, brez njega bi se ta boj vse drugače skončal. Živel tedaj krščanski spoznovalec Ledohovski — Slovan! (Po „Čehu“).

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. februarja.

Avstrijske dežele.

Iz Dunaja imajo sobotni česki listi sledeči telegram: Ministerstvo razpuščeno, ustanovljeno prehodno ministertvo. Grof Taaffe predsednik. Pogodovanje z Ogri do oktobra mesca odloženo. — Dunajski listi so ta telegram brž preklicali in res ni še poročil z Dunaja, ki bi to novico potrdila. Če tudi ministerstvo zdaj še ni razpuščeno, vendar dolgo nikakor ne more trpeti, da bo.

V državnem zboru je bil načrt spremembe zakonske postave sprejet za podlago posebne (specijalne) debate. V splošni debati sta zoper predlog govorila posebno dobro dekan Pflügl in dr. Oelz.

Dunajskemu novemu nadškofu dr. Jan. Kučkerju na čast je 1. t. m. dal bil papežev poslanec msgr. Jakobini krasno večerico, h kateri so povabljeni bili najimenitnejši

Za predpust.

Vsak kraj ima svoje posebnosti in navade, kakor resnično pravi slovenska prislovica: „Drugo ljudstvo, druge šege“. More biti, da komu vstrežem, če (iz svoje zbirke) po moči priobčim ktero šego iz ljutomerske okolice. Za danes naj potegnem iz koša list, ki govori:

O ženitvi.

Ena najveselejših narodnih veselja na lepem murskem polju je brez dvombe — „gostivanje“.

Kadar roditelji svojemu sinu ali hčeri hočejo izročiti posestvo (ali roditeljev namestniki — „geronti“), potreba je, da si prijatelj izbere družico, koja ga bo podpirala v težavnem delu, odnosna hči bodočega zvestega pomočnika. To pa se vrši po priliki sledečim načinom.

Mladenič za ženitvo sposoben naprosi si poštenega in pridnega moža znanca. Ta možak — starašina imenovan — gre s fantom neki večer (navadno se to godi v sredo ali pa v

soboto) v hišo namenjene zaročnice, — ideta v ogledi. Starašina naznani dekličinim starišem namen prihoda. Poprosi jih namreč, hočejo li biti tako dobri privoliti, da dajo hčerko temu mladeniču za drugarico življenja? Ako je starišem ljubo, mu jo obečajo, in če je deklico volja. Potem napravijo na urečeni dan pogodbo zavoljo „herbije“.

K zapisavanju idejo navadno v sredo ali v soboto. Po končanem zapisavanju podasta se vsak na svoj dom, ter se skrbi za daljne korake. Fant ide in naprosi dva svojih najboljših prijateljev, da bi mu bila združbe, t. j. strežnika ob dnevu poročanja. To željo mu rada izpolnita. Tudi sneha skrbi si za dve svatevci v isti namen. Se ve da ne smejo pozabiti tudi na kuharico in dva pozavčina. Kaj za posel da imata pozavčina, kaže že beseda sama; pozavljeta (vabita) rodbino, znanca prijatelje, sosede ženinove in snehine na gostijo.

Pozavčina prideta nekega dne k snehi, kder se prav ponosno opravita in okinčata. Za klobuk kupljena velika kitica ali „štaciński püšle“ z dolgima trakoma — „pantlnoma“ —

tako tudi enemu na desni, drugemu na levi rokav. Na suknjo ob pojasu prišpičijo jima pisan robec, eden ali dva. Enemu se podeli boben, drugi dobi trompeto. Napovejo jima se hrami, kder imata koga pozvati na svatbo. Tako odideta zvesto spolnovaje svojo službo. Svojoj bandoj hodita od vesi do vesi, lomastita iz hrama v hram; ropočeta, trobentata, skačeta sem ter tje po stezi, de se jima vse smeji; rada ljudi k sebi kličeta z namenom, da jim natočita „žegna“, ker tudi „džürdž“ z vinom soboj nosita.

Čem v naznačeni hram privreta in v hišo stopita, pozdravita domače z lepimi besedami: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Kaj potem sledi, to imata napisano, ter eden čita. — Tukaj podam prepis sestavka, ki ga ima mož, kateri je večkrat pozavčin bil. Glasi se:

„Hvaljen bodi Jezus Kristus! Jeli so vaš hišni oča doma ali ne? — V koti na peči sedijo, pa se močno hudo držijo. — Ali zakaj pa bi se oni hudo držali; mija (mi dva) bi morala žalostna biti, ki vašega poštenega hrama nisva mogla najti. Mija sva vas žalostna iskala

gospodje iz vseh stanov. — Kedar je sedanji olomuški nadškof grof Fürstenberg na Dunaju bil izvedel, da je za dunajskega nadškofa imenovan olomuški diecezan, hitel mu je čestitat, in ta vrnil mu je obiskovanje koj drugi dan. — Znano je, da v Olomucu korarije dobivajo le blagorodni ali plemiči, in da so zadnja leta za te dostojnosti potegovati jeli se tudi ne-žlahtniki ali prostaki. Pisarilo se je o tej pravdi že sem ter tje, v Rim in na Dunaj. Kakor je „Slovenec“ unkrat povedal, poslalo je bogoslovno učilišče olomuško posebno čestitko ali adresu do krajana svojega novega nadškofa dunajskega v latinskem jeziku, in dalo jo je celo natisniti. V tej čestitki preslavlja deželana svojega, češ, da sin prostega tkalca dospel je na ptujem do najviše dostojnosti kneževske, do ktere doma dospevajo le plemenitaži. „Facultas Olomucensis locuta est“ — pravi na to nekaj šaljivo nekaj resnobno „Našinec“ l. 13 o omenjeni pravdi. Če more sin prostega tkalca postati nadškof dunajski, kaj da ne bi mogel postati tudi korar olomuški? Pač res! —

Na Dunaju dolgo niso mogli doseči z raznimi prošnjami Čehoslovani, da bi se beseda božja oznanovala jim v pridigah in krščanskih naukah v kterih cerkvah, dasi jih toliko tisoč prebiva ondi. Te dni se je pričelo vendar, in sicer po prizadevanji Moravana dr. Šveca, najprej v cerkvi sv. Ane v Koroških ulicah v sredo na svečnico, in glasil se bode jezik česki razun pri Ligurijanih tudi tu in v kratkem še kje drugie. Prigodek ta je jako vesel za Slovane po Českem, Moravskem, Šleskem in Slovaškem, kajti iz vseh teh krajev je dokaj moških in ženskih na Dunaju, in prav bi storili duhovniki, da bi domá to tudi povedali, kam naj se obrnejo Slovani, kadar na Dunaju iščejo službe božje.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča.

Evropske vlade so v Carigradu že predložile skupni načrt o potrebnih premembah. Kaj bo turška vlada odgovorila, se še le ugiba. Nek telegram iz Carigrada poroča, da jih bo z vljudnimi izgovori zavrgla, drug pa, da jih bo v principu sprejela. Med tem se, kakor poroča „Pol. Corr.“ iz Dubrovnika, turški komisar Ali-paša trudi pridobiti vodje ustajnikov z obljubami; obeta namreč pomiloščenje, izpeljavo prememb, da bo več kristjanov sprejetih v civilne vrade v Hercegovini, da bo vsaka rodo-

vina dobila podpore v denarji in živini. Opravi dozdaj nič ni, vendar za trdno misli, da bo, nadja se, da se mu bo posrečilo pridobiti vodje ustajnikov.

V čudnem nasprotju z vsem tem je novica, da je turška vlada zelo razkačena nad Črnogorci in da jim bo zdaj zdaj vojsko napovedala. Malo prej se je poročalo, da je črnogorski knez pogodil ali vsaj pogojeval se s Turčijo o tem, naj mu odstopi nekaj delov Hercegovine; če se to zgodi, bo on skrbel za to, da bo ustaja brž potlačena. Nam se zdi prvo poročilo verjetnejše od drugega.

Iz bojišča se sliši, da so bili v Hercegovini, pa tudi v Bosni zopet Turki tepeni. To beremo v slovanskih listih, ki so dozdaj vselej še gledé novic bolj zanesljivi bili, ko drugi. „D. Ztg.“ ima iz Kostajnice telegram, ki poroča, da je Hubmayer s svojo četo bil na avstrijski zemlji prijet, vsem vzeto orožje in da so ga potem zaprli. Kmalu potem pa isti list, čegar telegrami so se že tolikokrat skazali kot prazne čenče, popravlja to novico, rekoč, da Hubmayer je bil sicer prijet, a potem zopet izpuščen. Zagrebški listi, kteri bi bili morali najprej zvedeti, če bi se bilo kaj takega zgodilo, ne povedo ničesar o tem, tedaj bodo ta poročila ravno tako bosa, kakor ona o zavratnem umoru Hubmayerja.

Turki uganjajo strašne, zverinske divjosti. Iz Kostajnice se namreč nemškimi listom poroča, da so nekim beguncem ne le odsekali glave in jih potem razkosali, ampak enega celó živega odrli!! Pa so vendar še ljudje pri nas, ki ž njimi drže.

Srbska skupština je dovolila vladi posojilo, če bi ga treba bilo. Nemški listi zaradi tega godrnjajo, rekoč, da so Srbiji po evropskih velikih oblastih roke tako zvezane, da sama za-se ne more nič pričeti proti Turku. Posebno v oči jih pa drega zadnji odstavek oklica družbe belgradskih meščanov, ki pravi h koncu, da bo skoro gotovo spomladi Srbija primorana z orožjem si braniti samostojnost svojo.

Tudi **rumunska** kamora je dovolila vladi kredit za oboroženje vojne, če bi jo bilo treba v boj postaviti; minister predsednik je izgovarjal se s tem, da vlada do zdaj nima še nikakor misli pričeti kako vojsko, a treba biti pripravljenim za vsak primerljaj.

Kardinal Ledohovski je prost. — V Gothi na Nemškem izhaja koledar, kteri popisuje plemiče ali žlahtnike, in med drugimi

se nahaja v njem tudi grof in kardinal Ledohovski s pristavkom i. p. i. to je: in partibus infidelium, v krajih nevernikov. Nekdo je predstavil te črke pa tako-le: in pugna invincibilis, to je v borbi kulturni Bismarkovi nepremagljiv in — nepremagan. Tako je še celo glasoviti koledar Gothavski postal hvalitelj preslavenega kardinala.

V Rimu je državni svet sklenil grofu Arnimu, ki je zdaj v Florenci, izročiti razsodbo berlinske sodnije. Izročili ga pa Prusom vendar-le ne bodo, ker v dotični pogodbi med Laško in Prusko ni zapopaden pregrešek, zaradi kterega je grof Arnim v ječo obsojen.

Iz Španjskega so poročila o hudem boji ob Veri. Campos, ki je prodril skoro do Urdaxa brez upora, je sedaj v hudi zadregi. Zmago si oboji pripisujejo. V San-Sebastjan še vedno hudo streljajo. Karlistom je došla ladija s streljivom in drugim vojnim orodjem.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika, 2. februarija. Dopis g. J. Murnika, bivšega predsednika naše čitalnice, daje mi povod zopet poslati vam nekoliko vrstic. Nikarte se bati, da bodem polemiziral, in bi morda zaradi tega vrgli moj dopis v papirni koš! —

Gosp. dopisnik se čudi, da mi niso znani vzroki, zakaj se je odpovedal časti prvosednika čitalničnega, a reči moram, da mi res niso bili znani in sem hvaležen, da sem jih izvedel. Nikakor se mi pa ne zdi prav, da se je predsedništvu odpovedal zaradi vzrokov v njegovem dopisu od 24. p. m. navedenih. Ljudje, ki zbog svoje trdoglavnosti ne respektirajo odbora, tudi ne umejo nevolje g. predsednika izrazujoče se z odstopom. Takim ljudem je treba krepko stopiti na noge in z vsemi močmi skrbeti, da se čitalnica vzdrži krepka, kakor prejšnja leta. Sicer sem pa popolnoma Vaše misli, da se odborovi sklepi ne smejo meni nič tebi nič prezirati ter odborovemu delovanju nasprotovati, kakor sem tudi za to, da se ne dovoljuje vsakemu, kdor si bodi, vstop v prostore čitalnične, kar se gotovo pretečeno leto ni popolnoma izvrševalo. Svetujem toraj tudi pri tej priložnosti nekterim, ki se štejejo za narodnjake, da naj bodo v istini vneti za narod in naj pospešujejo njegov napredek po svojih močeh, ter naj se učé osebno mrženje podvreči občeji koristi.

tam dol pri Radgoni pa tam gor pri Razkrižji, ter sva šla po enej zelenej trati do kolena po blati, ino sva potovala po enem globokem doli, pa nisva videla inam kakor gor pa dol. Tam sva našla devojkico z imenom kristjanka; njena mladost bila je 90 let. Mija sva jo pitala, če bi znala za vaš pošten hram. Ona nama hitro odgovori: „Znam, pa ne morem vama dopovedati“; ter je vpregnola nogó in s petó nama je pokazala tujam k vam domó. Prišla sva prav, kajti stoji pisano: „Kteri išče, tisti najde; kdor trka, onemu se odpre“. Mija sva iskala, pa sva našla; sva trkala, pa se nama je odprlo.

Zdaj pa poslušajte sv. evangelje, ki ga je popisal sv. evangelist in apostol Janez v drugem poglavju od 1.—11. vrste:

„Tisti čas je bila ženitnina v Kani Galilejski ... (bere iz evangeljske knjige, ali pa ima v svojih pismih) ...“

Tega pa se vi, dragi kristjani, nič ne bojte, da bi se nam to zgodilo, da bi nam vina zmanjkalo. Mija z mojim pajdašom imava od naše pivnice dolg ključ; kadar se eden navolji, pa drugi pride. Vina bomo dosti imeli.

Morebiti bi vi mislili, da ne bi imeli zadosti jesti od mesa. Mija z mojim pajdašem sva kupila enega vola; totega sva mija zaklala, pa sva nasekala ž njega tri kadi in tri prepadi. Govedine bomo zadosti imeli.

Morebiti bi vi mislili, da braskega mesa (svinjetine) tudi ne bi imeli, ali ne bi imeli s čim zabelavati. To bomo tudi imeli. Mija z mojim pajdašem sva kupila enega prašička kak enega volička. Znate, pa se nam je vendar pri njem en „špajs“ pripetil. Ko smo ga šli loviti, sva mija deklo pitala: „Pokaži nama, v katerem hlevu je?“ Resno ona nama pové: „Tu notri je“. Tje sem jaz svojega pajdaša poslal. On ga je iskal, pa ga nije mogel najti. Dekla pa mu je rekla: „Mora biti notri; saj sem ga sinoči noter zaprla“. Potem sem jaz svojemu pajdašu podal noter grablje. On ga je pridno iskal z grabljami, je brigol skupaj zgrabljaj, pa ga le nije mogel najti. Poleg hleva ležala je nekšna stara metlja, s ktero mu jaz hitro postrežem. Pajdaš začel je zmetati po hlevu, a prašiček je skočil izpod borovega lista. Dekla pa je vendar tako „flisik“ bila,

da je „fürto“ podržala, pa še itak bi jej skoro ušel. Potem smo ga komaj s „künštjoj“ zaklali. Braskega mesa bomo zadosti imeli.

Tudi zabelavati nam bo mogoče. Slanina bila je velika okoli 9 centov. Po vitli smo jo gor vlekli; med tem se nam je vitlo utrgalo, pa se nam je velika sreča zgodila. Slanina je namreč doli padla, predrla je devet velbov, a pod devetimi velbom na enej pavočini (pajčini) obstala.

Morebiti bi si mislili, da ne bi imeli s čim črevljev mazati, če bi jako plesali. Za to se nič ne bojte! Toti prašiček je takšno salo imel, da mija z mojim pajdašem nisva znala, kam bi ga spravila; vendar sva našla eno lešnjakovo lupino, ter sva ga tje shranila. To vas naj nič ne skrbi, da ne bi imeli s čim črevljev mazati. — Pa poleg tega se je nesreča zgodila. Toto salo bilo je plivko, zato sva ga djala na okno; priletela pa je senica, velika kakor telica, se na okno polega sala vsela, lepo zapela in s salom — odletela. Vi se vendar ne zanesite, pa si doma črevlje namažite. (Dalje sledi.)